Postilain muutos ja sanomalehtien jakelutuki

HE 58/2022 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan kuulemistilaisuus

Päivi Rokkanen ja Tuija Åkerman, **Posti Group Oyj**

2.6.2022

Lausunnon pääkohdat

- Julkisen palveluvelvoitteen hinnoittelu
- Jakelutuen kustannustehokas toteutus
- Tiedoksiantomenettelyn ongelmat
- Postilaatikoiden sijaintietojen maksuton luovutus

Postilain uudistus turvaa jakelun lähivuosiksi

- Posti kannattaa hallituksen esitystä yleispalvelun kolmepäiväisestä jakelusta ja valtionavustuksesta sanomalehtien jakeluun varhaisjakelualueiden ulkopuolella.
- Yleispalvelun velvoitteiden uudistaminen on välttämätöntä, koska Postin jakamien osoitteellisten kirjeiden määrä on vähentynyt digitalisaation ja kovan kilpailun myötä lähes 70 prosenttia viimeisen kymmenen vuoden aikana.
- Uudistukset auttavat turvaamaan jakelua postinsaajille lähivuosien ajaksi. Jakelutuki pitää kuitenkin toteuttaa hyvin kustannustehokkaasti, jotta tuen riittävyys varmistetaan ja lehtien jakelu turvataan.

Postilaki ei tuo postinsaajille heikennyksiä

- Siirtymisellä yleispalvelun kolmepäiväiseen jakeluun ja keräilyyn ei ole vaikutusta postimerkillisten kirjeiden kulkunopeuteen.
- Postilain jakeluvelvoite ei koske markkinaehtoista sopimusjakelua, joka muodostaa yli 97 % Postin kaikesta jakelusta. Tämä tapahtuu jatkossakin lähettäjäasiakkaiden kanssa sovittujen palvelulupausten eli asiakastarpeiden mukaisesti.
- Yleispalvelun kolmen päivän jakelu on ollut mahdollista nykyisen postilain mukaan varhaisjakelualueilla vuodesta 2017 lähtien.
- Jakelu- ja keräilypäivistä tiedottaminen verkkosivuilla ja postilaatikkoon ja –luukkuun jaettavilla tiedotteilla riittävää – ei tarvetta yleistiedoksiantoon tai muuhun todisteelliseen tiedottamiseen.

Sanomalehtien jakelutuki toteutettava kustannustehokkaasti

- Uusi sanomalehtien jakeluun tarkoitettu valtionavustus on merkittävä kädenojennus sanomalehdille. Valtio aikoo osallistua lehtien jakelukustannuksiin 15 miljoonalla eurolla v. 2023.
- Posti pitää tärkeänä, että tuetun jakelun kilpailutus toteutetaan niin, että jakelutukeen varattu määräraha riittää kaikille varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisille alueille.
- Esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, miten aiotaan ratkaista jakelua edeltävien lajittelun ja runkokuljetusten tuottaminen ja kustantaminen. Kysymys voi olla alueellisesti merkittävistä kustannuksista.

Postia ei voi velvoittaa jakamaan lehtiä tappiollisesti

- Hallitus esittää, että Postille voitaisiin määrätä **erillinen julkinen palveluvelvoite** jakaa lehdet kahtena päivänä niillä alueilla, jonne ei riittäisi jakelutukea, jakelutuen kilpailutuksessa ei saada tarjouksia tai alue putoaa pois varhaisjakelun piiristä tukikauden aikana.
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom määrittelisi kohtuullisen hintatason, joka voisi lakiesityksen mukaan olla todelliset jakelukustannukset alittava hinta.
- Esitys tarkoittaisi, että Posti velvoitettaisiin jakamaan tappiollisesti lehtiä, vaikka lehtijakelu on sataprosenttisesti kaupallista liiketoimintaa ja vapaan kilpailun piirissä. **Posti lähtee siitä, että osakeyhtiönä sitä ei voida velvoittaa toimimaan tappiollisesti.** Hinnoittelun pitää perustua kustannusvastaavuuteen samaan tapaan kuin postin yleispalvelussa ja EU:n SGEI-sääntelyssä edellytetään.
- Jakelupalvelua myytäisiin alihintaan sanomalehtien kustantajille, jos maksettava korvaus ei kata velvoitteesta aiheutuvia kustannuksia ja kohtuullista voittoa. Kyseessä on todennäköisesti kustantajille kohdennettu kielletty valtiontuki.

Lisäysehdotus lakiesityksen 35 g §:ään:

- *Julkisesta palveluvelvoitteesta maksettavan kohtuullisen korvauksen tulee kattaa velvoitteesta aiheutuvat kustannukset ja kohtuullinen voitto.*

Tiedoksiantomenettelyn laajentaminen tavallisiin kirjeisiin

- Postilakiin ehdotetut muutokset olisivat käytännössä hyvin vaikea tai jopa mahdoton toteuttaa.
- Tavallisena kirjeenä lähetetty tiedoksianto kulkee Postin prosessissa muiden tavallisten kirjeiden kanssa, eikä Postilla ole kykyä tai mahdollisuutta näiden erotteluun. Postilla ei ole tietoa kirjeen sisällöstä eikä näin ollen myöskään siitä, onko kirjeessä viranomaisen tiedoksianto vai jotain muuta.
- Tiedoksiantomenettelyä koskeva rikosoikeudellinen virkavastuu pitäisi rajata ainoastaan todisteelliseen tiedoksiantoon.
- Viranomaiskirjeet jaetaan nykyisin asiakkaiden kanssa sovitun palvelulupauksen mukaisesti. Postilain 21 §:ään ehdotetaan uutta kulkunopeusvaatimusta *(”on oltava perillä viimeistään”),* joka olisi jopa tiukempi kuin yleispalvelun nykyinen laatustandardi.

Tavallisten tiedoksiantokirjeiden alv?

- Jos tavalliset kirjeet tulevat julkisen hallintotehtävän piiriin, niiden verokohtelu on epäselvää. Tätä kysymystä ei ole arvioitu hallituksen esityksessä.
- Nykyisin arvonlisäverosta on vapautettu yleispalveluun kuuluvat kirjeet ja paketit sekä viranomaisten lähettämät saantitodistuskirjeet.
- Julkissektorin lähettämien kirjeiden määrä on vuosittain kymmeniä miljoonia kappaleita eli kyseessä on myös valtiolle merkittävä verokysymys.
- Jos tavallisena kirjeenä lähetettävät tiedoksiantokirjeet olisivat alvittomia, verokohtelun tulee olla sama kaikille jakeluyhtiöille.
- Ehdotetut muutokset tarkoittavat uuden, vain viranomaisille tarjottavan seurattavan lähetyslajin luomista. Lähetyksen kulkua ja kulkunopeutta postiverkossa ei ole muuten mahdollista seurata ja tunnistaa lähetyksen käsittelijöitä. Myöskään kirjeen mahdollista arvonlisäverottomuutta ei voi muuten toteuttaa.

Posti saisi maksun vain postilaatikoiden koordinaattitiedoista

- Posti katsoo, että sen tulee saada periä kustannusperusteinen maksu kaikista postilaatikoiden sijaintitiedoista, koska tiedon ylläpidosta syntyy vuosittain noin 1 miljoonan euron kustannus Postille.
- Vaatimus ilmaiseen tietojen luovuttamiseen olisi kilpailuoikeudellisesti syrjivää avoimessa kilpaillussa ja markkinaehtoisessa liiketoiminnassa.
- Perustuslain omaisuudensuojaa rikkovalle ehdotukselle ei ole esitetty riittävän painavia perusteita.

Turvallisuuskriteerit huomioidaan jatkossa osoitetietojen ja postilaatikoiden sijaintitietojen luovuttamisessa

- Hallituksen esitykseen tuli toivottuja täsmennyksiä, joilla halutaan varmistaa, ettei kansalaisten osoitetietojen ja postilaatikoiden sijaintien osoitetietojen luovuttamiseen liity turvallisuusuhkaa.
- Esityksen mukaan Postilla ei ole velvollisuutta postilaatikoiden sijaintitietojen luovuttamiseen, jos sijaintitietojen luovuttaminen voisi vaarantaa tietosuojaa, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Postin pitää toimittaa tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, joka tekee päätöksen luovuttamisesta tai kiellosta.
- Tarvittaessa Traficom voisi pyytää selvitysapua muilta viranomaisilta.

posti

